

Tunnista ja selätä **dis**informaatio

MITÄ

on disinformaatio?

MITEN

se toimii?

MITEN

reagoida?

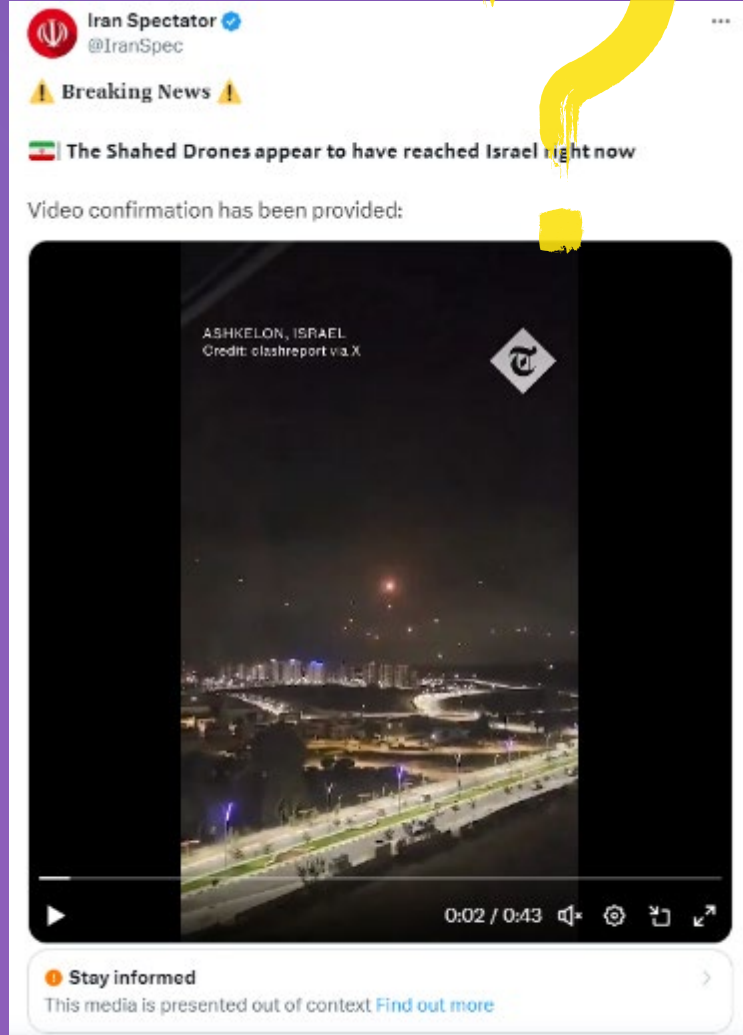

OSA 1

Mitä on disinformaatio?

Osa 1: Mitä on disinformaatio?

MIKSI joku haluaa levittää tietoa, joka ei ole totta?

- Koska kyseessä on *vitsi* → Satiiri/huumori
- Koska hän *uskoo* siihen → Misinformaatio
- Koska hän haluaa *harhauttaa* ihmisiä → Disinformaatio

Osa 1: Mitä on disinformaatio?

Paavi pukeutuneena
Balenciagan toppatakkiin

→ **Huumori**

”Koronavirus on 5G-tekniikan syytä”

Valheellisen tiedon leviämistä edistävät tekijät:

- Salaliittoteoriat 5G-tekniikan oletetuista terveysvaikutuksista
- Epävarmuus ja pelko pandemian alkuvaiheessa

Seuraukset:

- 5G-tukiasemiin kohdistettu ilkivalta
- Tietoliikenteen häirintä
- Televiestintäpalvelujen työntekijöiden häirintä

➔ Misinformaatio

Osa 1: Mitä on disinformaatio?

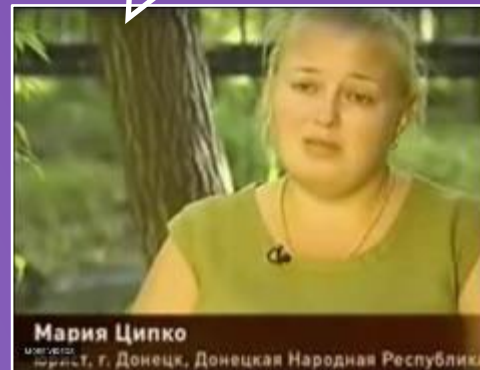
Olen Odessassa
Ukrainassa asuva äiti.

Olen venäläisen uskonnollisen
säätiön varapuheenjohtaja.

Olen Donetskissa
Ukrainassa asuva
juristi.

Olen Ukrainan
Harkovan asukas.

! Yksi ja sama ihminen
esiintyy eri henkilöinä.

➔ **Disinformaatio**

OSA 2

Miten disinformaatio toimii?

Disinformaation tarkoituksena ei ole välttämättä vakuuttaa vaan hämmentää. Käytössä on erilaisia tekniikoita:

En tiedä, mihin voin enää luottaa!

! ”Mutkuttelu”

Huomio kiinnitetään muuhun epäkohtaan kuin siihen, mistä alun perin oli puhe.

! Pilkka

Epäilijät tehdään naurunalaisiksi tai käytetään sarkasmia.

! ”Olkiukko”

Vastapuolen sanomaa väaristellään ja tätä väaristeltyä kantaa sitten kritisoidaan.

! Yksityiskohtiin takertuminen

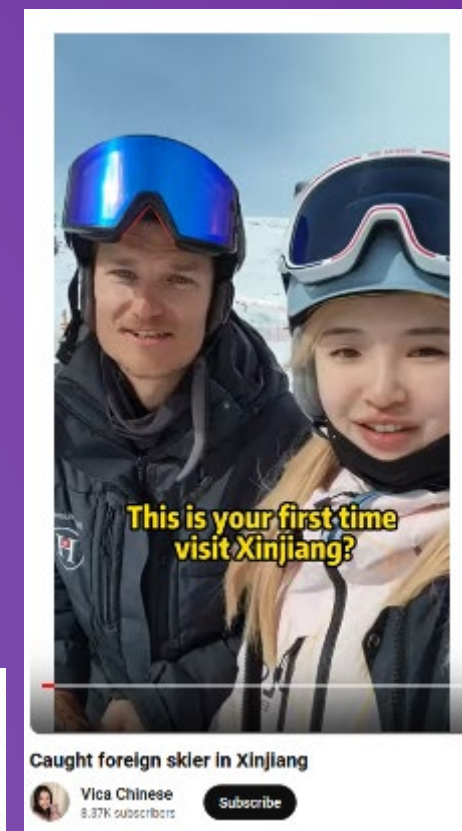
Huomio kiinnitetään pois pääasiasta.

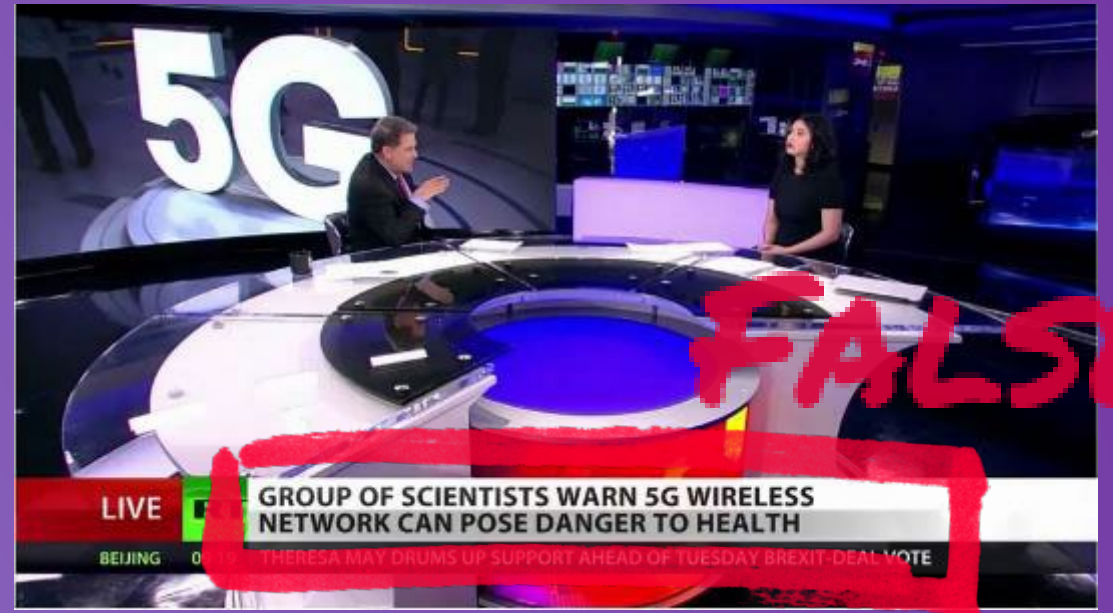
! Hyökkäys

Epäilijät pelotetaan pois käyttämällä aggressiivista tai halventavaa kieltä.

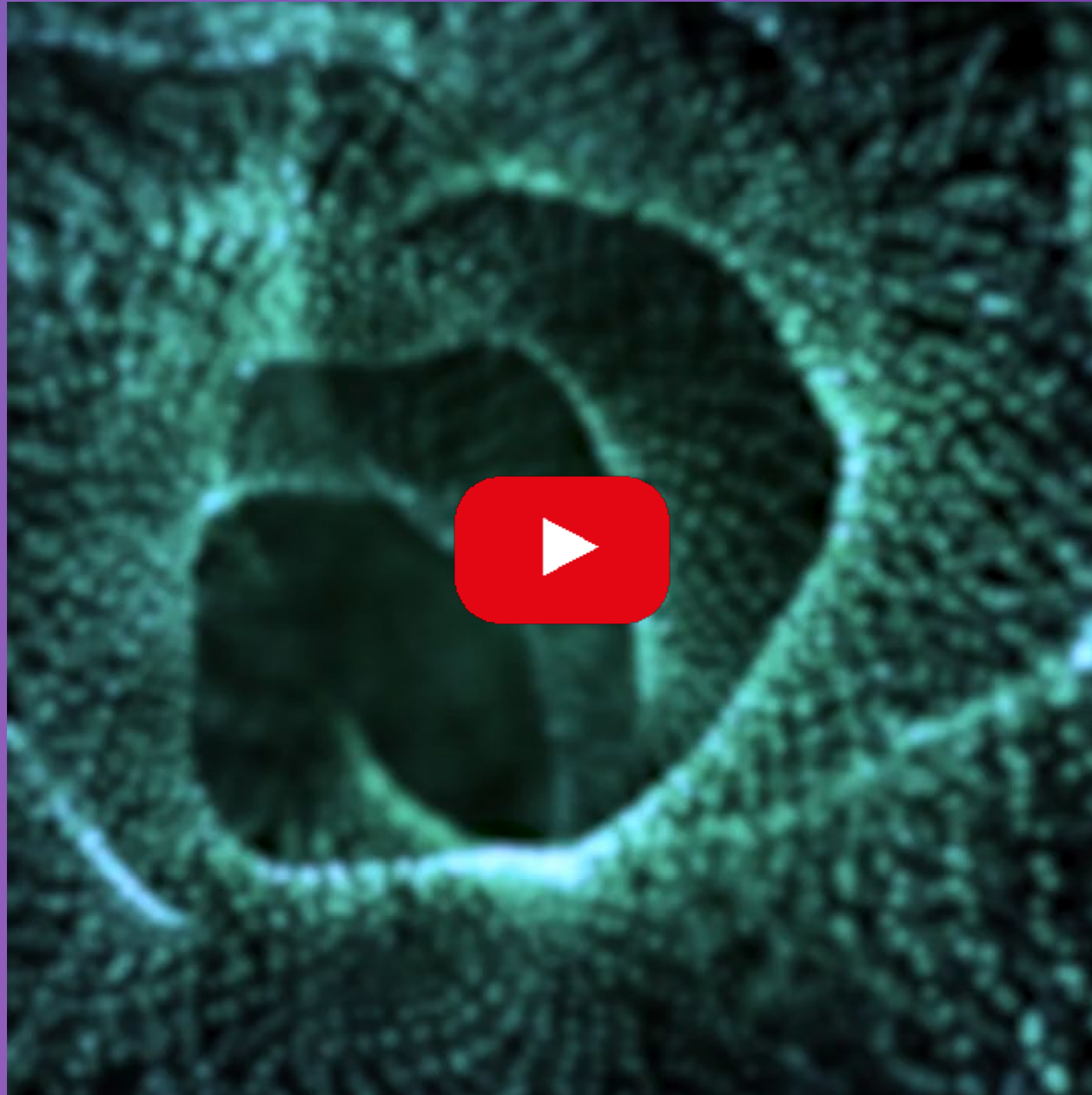
Osa 2: Miten disinformaatio toimii?

Disinformaatiota on muuallakin kuin sosiaalisessa mediassa – sitä esiintyy myös perinteisissä tiedotusvälineissä.

OSA 3

Miten reagoida disinformaatioon?

Älä reagoi liian nopeasti!

Pysähdy

Harkitse

Jos epäilet – tarkista

✓ Sisältö

Vastaavatko otsikko ja sisältö toisiaan? Onko sisällössä järkeä?

✓ Ajankohta

Milloin tieto on julkaistu?

✓ Viestintäkanava/ URL-osoite

Onko se luotettava?
Onko se sitä, miltä se näyttää?

✓ Kuva

Esittääkö kuva sitä, mitä sen väitetään esittävän?

✓ Tekijä

Onko tiedon esittäjä luotettava/pätevä?

✓ Muut lähteet

Löytyykö tämä tieto muista lähteistä? Mitä ne ovat?

Tiedosta omat ennakkoluulosi!

Harkitse ennen kuin jaat

Miten **SINÄ** voit torjua disinformaatiota?

Älä usko kaikkea kuulemaasi

✓ Ajattele kriittisesti, tarkista lähteet ja pysähdy miettimään ennen kuin reagoit mitenkään.

Varoita muita

✓ Kerro läheisillesi, mitä olet tänään oppinut, MUTTA...

Älä nolaa ketään

✓ Ole empaattinen ja yritä ymmärtää, miksi joku uskoo disinformaatioon. Riitelystä ei yleensä koidu mitään hyötyä.

Faktantarkistajat

- Kansainvälisen faktantarkistusverkoston (IFCN) sivustolla on luettelo faktantarkistusorganisaatioista, jotka ovat allekirjoittaneet verkoston käytännösäännöt.
- Eurooppalainen faktantarkistusverkosto (EFCSN)
- Hae faktantarkistustuloksia verkosta aiheen tai henkilön perusteella käyttämällä Googlen Fact Check Explorer -toimintoa
- Tutustu EUvsDisinfo.eu-faktantarkistussivustoon_
- Eurooppalaisen digitaalisen median seurantafoorumin EDMO-keskukset eri puolilla EU:ta seuraavat disinformaatiota ja reagoivat siihen.

Eri maiden faktantarkistussivustoja

ITÄVALTA ja SAKSA

[GADMO](#)

ALANKOMAAT ja BELGIA

[BENEDMO](#)

BELGIA ja LUXEMBURG

[EDMO BELUX](#)

BULGARIA ja ROMANIA

[BROD](#)

KROATIA ja SLOVENIA

[ADMO](#)

KREIKKA, KYPROS ja MALTA

[MEDDMO](#)

PUOLA, SLOVAKIA ja TŠEKKI

[CEDMO](#)

SUOMI, RUOTSI ja TANSKA

[NORDIS](#)

VIRO, LATVIA ja LIETTUA

[BECID](#)

RANSKA

[DE FACTO](#)

UNKARI

[HDMO](#)

IRLANTI

[EDMO Ireland](#)

ITALIA

[IDMO](#)

ESPANJA ja PORTUGALI

[Iberifier](#)

OSA 4

Harjoituksia

Jako ryhmiin

Tutustukaa esimerkkitapauksiin
ja tehtäviin

Laatikkaa esitelmä

©Freepik

©Freepik

©Freepik

Testaa tietosi pelin avulla

Bad News Game

Saatavana useilla kielillä (ei kuitenkaan suomeksi). Kohderyhmä: yli 14-vuotiaat. Pelaa väärää tietoa levittävän pahiksen roolissa.

Bad News Game lapsille

Kielivalikoima hieman suppeampi. Kohderyhmä: yli 8-vuotiaat

Cat Park

Kielet: englanti, ranska, hollanti ja venäjä. Kohderyhmä: yli 15-vuotiaat. Tehtävänäsi on saada muutkin vastustamaan kaupungin puistosuunnitelmaa käyttäen erilaisia disinformaatiotekniikoita.

Lähteet:

- Kuvat: upklyak/Freeepik (diat 1, 2, 3, 7, 9, 10, 15, 16, 18, 19, 20, 22, 23, 24)
 - Dia 4:
 - Somejulkaisu, jossa kerrotaan Olivia Rodrigon ja Sabrina Carpenterin kohtaamisesta: <https://twitter.com/PopBase/status/1521984278057218050?lang=en>
 - Video Rautakupolin aktivoinnista: (3) Iran Spectator X-palvelussa: "
-

